

Професійне самовиховання майбутнього вчителя

План лекції

1 Професійне самовиховання у системі підготовки майбутнього вчителя.

2 Умови і чинники професійного самовиховання студентів.

3 Технологія професійного самовиховання:

а) самовиховання майбутнього вчителя як система;

б) етапи самовиховання студента;

в) самопізнання як передумова самовиховання;

г) визначення мети самовиховання;

д) планування діяльності із самовиховання. Програма професійного самовиховання;

е) методи самовиховання;

є) результати діяльності майбутнього педагога по самовихованню.

4 Самовиховання й професійний ріст учителя.

Думки дослідників

А.С. Макаренко неодноразово підкреслював: “Майстром може стати кожний, якщо йому допоможуть і якщо він сам працюватиме”.

Німецький педагог А. Дістервег писав, що для вчителя святим обов’язком є “своє виховання зробити завданням свого життя”. Він вважав, що педагог “лише до того часу здатний насправді виховувати і освічувати, доки сам працює над своїм власним вихованням і освітою”.

К.Д. Ушинського говорив про те, що учитель живе до того часу, поки вчиться.

**"Ти лише до тих пір здатний
сприяти освіті інших, поки
продовжуєш
працювати над власною
освітою"**

Дістерверг

Самовиховання і саморозвиток – це свідома практична діяльність, спрямована на більш повну реалізацію людиною себе як особистості.

Самовиховання – це формування людиною своєї особистості відповідно до свідомо поставленої мети.

Професійне самовиховання і саморозвиток – це свідома діяльність, спрямована на удосконалення своєї особистості у відповідності з вимогами професії до людини.

Самовиховання бере свій початок із самоусвідомлення, усвідомлення людиною себе як особистості і свого місця в суспільній діяльності людей.

У структурному відношенні самоусвідомлення людини являє собою єдність трьох складових:

- ❑ пізнавальної (самопізнання, тобто дослідження, пізнання самого себе);
- ❑ емоційно-оцінювальної (самоствавлення, що виявляється у самооцінці);
- ❑ дієво-вольової, регулятивної (саморегуляція, тобто вміння особистості керувати станом свого здоров'я, емоціями, почуттями, психічним станом, діями, вчинками, поведінкою).

Самовиховання – цілеспрямований процес, він є продовженням професійного виховання, коли майбутній учитель з об'єкта виховного впливу

(“Я – студент, нехай мене вчать”)

перетворюється на суб'єкт організації власної життєдіяльності

**(“Я – майбутній спеціаліст,
готую себе до цього”)**

Цілеспрямованість, осмисленість, стійкість професійного самовиховання залежать насамперед від:

- наявності професійного ідеалу;
- волевих властивостей майбутнього педагога;
- мотивів вибору студентом педагогічної професії;
- морально-психологічного клімату в студентській групі;
- стилю керівництва й стилю спілкування професорсько-викладацького складу;
- фактору вільного часу;
- організації та постійного удосконалення навчальної і самостійної роботи студентів;
- залучення студентів до різноманітної позанавчальної роботи.

Цілеспрямоване самовиховання складається з трьох взаємопов'язаних і взаємозумовлених процесів:

- 1) самопізнання. Перш ніж виховувати себе, складаючи й здійснюючи програми самовдосконалення, потрібно вивчити себе як особистість;
- 2) самостримування від негативних думок, дій, вчинків, поведінки;
- 3) самопримування до здійснення позитивних дій, вчинків, добрих справ.

Структура професійного самовиховання, запропонована С.Б. Єлкановим:

Цілі самовиховання

Зміст і завдання
самовиховання

Засоби самовиховання

Результати самовиховання

Етапи самовиховання студента

1. Самопізнання – це відкриття себе, виявлення передусім своїх позитивних якостей і можливостей і тих задатків, які потім шляхом самовиховання людина може перетворити у здібності, талант, стійку рису характеру.

Основне правило самопізнання – шукати в собі істинне “Я”. Важливою частиною процесу самопізнання є самовизначення своєї спрямованості, темпераменту, здібностей .

2. Наступним кроком професійного самовиховання є **формулювання мети**. Майбутній вчитель повинен ставити перед собою мету – якомога краще підготуватися до педагогічної діяльності. Його основним завданням є **удосконалення професійно значущих рис своєї особистості**, включаючи як **світогляд, фізичне здоров'я**, так і **підвищення рівня методичної підготовки, формування своєї моральної культури, педагогічного мислення, творчості**.

Визначаючи мету самовдосконалення, важливо відповісти собі не тільки на питання “Яким я хочу бути?”, але й на питання “Для чого я хочу таким бути?”

3. Програма професійного самовиховання – це програма дій по досягненню конкретних цілей самовиховання з урахуванням вимог педагогічної професії до людини.

Для студентів-першокурсників програма складається з таких розділів:

- самопізнання і самоосвіта;
- оволодіння культурою навчальної праці;
- самовиховання.

4. Методи самовиховання – це способи, за допомогою яких забезпечується досягнення поставленої мети самовиховання.
Система методів і прийомів самовиховання:

- ✓ самоспостереження, самоаналіз, самотестування, порівняння себе з іншими людьми;
- ✓ самотимулювання;
- ✓ самопрограмування (самоінструктаж);
- ✓ методи і прийоми самовпливу (самонаказ, самоконтроль, самозаохочення, самопокарання, самозаборона, самозауваження, самокритика, самопереконавання, самопідбадьорювання, самонавіювання, аутотренінг <https://www.youtube.com/watch?v=ZF2edUn-7tg>, самозвіт, ведення щоденника самовиховання тощо).

5. Результатом роботи студента із самовиховання і саморозвитку є позитивні зміни в особистості і успішне просування у навчально-науковій діяльності.

Усі особистісні зміни (інтелектуальний розвиток, вміння керувати своїм психічним станом, волюва цілеспрямованість, культурний розвиток, розвиток педагогічних здібностей) стають могутнім стимулом у професійному і особистісному саморозвитку, оскільки формують потребу у самовдосконаленні.

Самовиховання – це одна з найважливіших умов досягнення успіху у навчанні, педагогічній діяльності, сімейних стосунках і взагалі у житті.

Науково-теоретична та методична підготовка

Вивчення законодавчої та нормативно-правової бази

Методичні питання дисципліни

Напрямки самоосвіти

Підвищення етико-естетичного рівня, культури

Психолого-педагогічні основи навчання та виховання

**Охорона здоров'я.
Інтереси та хобі**

Застосування інформаційно-комп'ютерних технологій

- С** – свідоме навчання
- А** – аналіз своєї роботи
- М** – модернізація змісту навчання
- О** - опрацювання літератури
- О** – оновлення комплексно-методичного забезпечення
- С** - самоорганізація
- В** - відповідальність у роботі
- І** – інформаційно-комп'ютерні технології
- Т** - творчий підхід
- А** -активна діяльність

Сходи́нки до професіоналізму

Знаю,
використовую,
ділюся досвідом

Знаю,
використовую

Прагну
опанувати

Знаю,
не використовую

Не знаю,
не використовую

**Ніколи не залишайте
Вашої самоосвітньої роботи і не
забувайте, що, скільки би Ви не
вчилися, скільки би не знали,
знанням та освіті немає ні
кордонів, ні меж.**

М.О. Рубакін

**Завжди пам'ятайте слова Джимі Рона –
всесвітньо відомого філософа бізнесу,
який розробляв стратегії діяльності
Coca-Cola, I.B.M., Xerox, General Motors і був
особистим бізнес-тренером Білла Гейтса:**

**"Формальна освіта допоможе
вам вижити, а самоосвіта
приведе вас до успіху".**